

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. vasario 23 d.*

Sujungtose bylose C-346/03 ir C-529/03

dėl 2003 m. balandžio 29 d. ir spalio 20 d. *Tribunale di Cagliari, sezione civile* (Italija) sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo atitinkamai 2003 m. rugpjūčio 6 d. ir gruodžio 19 d., pagal EB 234 straipsnį pateiktus prašymus priimti prejudicinį sprendimą bylose

Giuseppe Atzeni ir kt. (C-346/03),

Marco Scalas ir Renato Lilliu (C-529/03)

prieš

Regione autonoma della Sardegna,

* Processo kalba: italų.

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas, teisėjai A. La Pergola, J.-P. Puissochet, S. von Bahr (pranešėjas) ir A. Ó Caoimh,

generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer,
posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. vasario 16 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- G. Atzeni ir kt., atstovaujamų advokatų G. Dore ir F. Ciulli,
- M. Scalas ir R. Lilliu, atstovaujamų advokatų G. Dore, F. Ciulli ir A. Miglior,
- *Regione autonoma della Sardegna*, atstovaujamos advokačių A. Camba ir S. Trincas,
- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos V. Di Bucci,

susipažinęs su 2005 m. balandžio 28 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą yra susiję su 1997 m. balandžio 16 d. Komisijos sprendimo 97/612/EB dėl Sardinijos regiono (Italija) suteiktos pagalbos žemės ūkio sektoriuje (OL L 248, p. 27, toliau – ginčijamas sprendimas) galiojimu.

- 2 Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant du ginčus tarp G. Atzeni ir kt. (toliau – Atzeni ir kt.) bei M. Scalas ir R. Lilliu (toliau – Scalas ir Lilliu) tarp *Regione autonoma della Sardegna* (toliau – Regione) dėl pastarosios reikalaujamo jau išmokėtos suinteresuotiesiems asmenims pagalbos grąžinimo ir papildomos pagalbos mokėjimo sustabdymo.

Nacionaliniai teisės aktai ir suteikta pagalba

- 3 1988 m. gruodžio 13 d. Regioninio įstatymo Nr. 44 (toliau – Įstatymas Nr. 44/88) 5 straipsnis nustatė pagalbos schemą žemės ūkio įmonėms, kurių finansinei padėčiai turėjo įtakos nepalankūs įvykiai, suteikiant kreditus sumažintomis palūkanomis, kad jos galėtų atstatyti savo finansinius resursus. Šie kreditai turėjo būti naudojami tokių įmonių trumpo laikotarpio pasyvui konsoliduoti, o jų maksimalus terminas buvo penkiolika metų.

- 4 Regiono vykdomoji valdžia (*Giunta regionale*) nustatė konkrečią šios pagalbos suteikimo tvarką ir, be kita ko, nepalankius įvykius, kurie pateisina *Regione* įsikišimą, atitinkamus sektorius, paskolos sumą įmonės išsiskolinimo atžvilgiu ir kredito laikotarpį.
- 5 Nuo 1988 m. regiono vykdomoji valdžia taikydama Įstatymo Nr. 44/88 5 straipsnį keturis kartus nusprendė suteikti pagalbą paskolų sumažintomis palūkanomis forma (toliau — keturios pagalbos priemonės).
- 6 1988 m. gruodžio 30 d. pirmoji pagalbos priemonė buvo skirta žemės ūkio produktams, auginamiems šiltnamiuose. Nepalankus įvykis, pateisinant *Regione* įsikišimą, buvo šių produktų kainų kritimas. Vienintelė sąlyga suteikiant pagalbą buvo susijusi su įmonės trumpo laikotarpio išsiskolinimu. Jis turėjo viršyti 75 % įmonės atitinkamų metų produkcijos bruto vertės.
- 7 1990 m. birželio 27 d. antroji pagalbos priemonė buvo suteikta miškų ūkio įmonėms, medelynų savininkėms, kurios dar negalėjo gauti pelno iš medžių kirtimo. Pagalba buvo skirta išmokėti ir (arba) konsoliduoti įmonių skolas, kurių mokėjimo terminas baigiasi iki 1990 m. birželio 30 d. ir kurios atsirado dėl investicijų, medelynų valdymo, bankų kredito limitų perviršių, darbo užmokesčių, nuomos mokėjimo bei sumų, mokėtinų tiekėjams. Trumpo laikotarpio išsiskolinimai turėjo būti lygūs arba didesni nei 75 % įmonės atitinkamų metų produkcijos bruto vertės. Kredito trukmė buvo nustatyta trylikai metų, iš kurių trejus metus kredito grąžinti nereikia.
- 8 1990 m. lapkričio 20 d. trečioji pagalbos priemonė buvo skirta triušių augintojams, kurie dėl epizootijos regione 1990 m. pavasarį prarado mažiausiai 20 % savo fermos žvėrelių. Penkiolikai metų, iš kurių trejus metus kredito grąžinti nereikia, suteiktos

paskolos sumažintomis palūkanomis galėjo apimti jau sudarytų ilgo laikotarpio paskolų sutarčių dvi kasmetines ar keturias pusmetines įmokas ir sumą, atitinkančią suinteresuotosios įmonės vienerių metų finansinius poreikius.

- 9 1992 m. birželio 26 d. patvirtinta ketvirtoji pagalbos priemonė yra susijusi su visomis žemės ūkio įmonėmis, įsiskolinusiomis dėl vis sunkėjančių rinkos sąlygų ir dėl sunkumų, susijusių su klimatu. Šių įmonių trumpo laikotarpio įsiskolinimai turėjo būti mažiausiai 51 % jų produkcijos bruto vertės 1991 metais. Paskolos buvo suteiktos penkiolikos metų laikotarpiui, iš kurių trejus metus kredito grąžinti nereikia. Nustatant įsiskolinimą atsižvelgta į trumpesnio nei dvylikos mėnesių laikotarpio paskolas 1991 m., net jei jos buvo vėliau grąžintos, o kelerių metų paskolų įmokų mokėjimo terminai suėjo ar jos buvo sumokėtos 1991 m. arba jų mokėjimo terminai suėjo ankstesniais metais, ir jos nebuvo sumokėtos.

- 10 Pagalba, gauta taikant šią ketvirtąją priemonę, galėjo būti naudojama grąžinant veiklos kreditus sumažintomis palūkanomis, skolas, atsiradusias dėl vidutinio laikotarpio paskolų, išskyrus paskolas žemės ūkio technikos įsigijimui, ir kelerių metų paskolų sumažintomis palūkanomis, suteiktų *Regione* dėl stichinių nelaimių, įmokas.

Procedūra Europos Bendrijų Komisijoje

- 11 1992 m. rugsėjo 1 d. laišku Italijos Respublika, remdamasi EB sutarties 93 straipsnio 3 dalimi (po pakeitimo – EB 88 straipsnio 3 dalis), informavo Komisiją apie 1992 m. rugpjūčio 27 d. Regioninį įstatymą Nr. 17 (toliau – Įstatymas Nr. 17/92).

- 12 Įstatymo 17/92 12 straipsnis iš dalies pakeitė Įstatymo Nr. 44/88, apie kurį nebuvo pranešta Komisijai, 5 straipsnį.
- 13 1994 m. rugpjūčio 1 d. laišku Komisija pranešė Italijos Respublikai apie savo sprendimą pradėti procedūrą, numatytą Sutarties 93 straipsnio 2 dalyje, dėl Įstatymo Nr. 44/88 5 straipsnio ir keturių pagalbos priemonių.
- 14 Italijos vyriausybė 1995 m. sausio 30 d., rugpjūčio 25 d. ir gruodžio 1 d. laiškais pateikė savo pastabas.
- 15 1997 m. balandžio 16 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą.

Ginčijamas sprendimas

- 16 Ginčijamo sprendimo 1 straipsnyje Komisija nusprendė, kad *Regione* suteikta pagalba taikant Įstatymo Nr. 44/88 5 straipsnį ir keturias pagalbos priemones buvo neteisėta, nes apie ją nebuvo pranešta Komisijai rengiant šios pagalbos projektą ir ji, atsižvelgiant į EB sutarties 92 straipsnio 1–3 dalis (po pakeitimo – EB 87 straipsnio 1–3 dalys), yra nesuderinama su bendrąja rinka.
- 17 Ginčijamo sprendimo antrame straipsnyje Komisija nurodė, kad Italijos Respublika privalo nutraukti šios pagalbos taikymą praėjus dviems mėnesiams nuo šio

sprendimo gavimo dienos ir imtis būtinų priemonių, kad būtų išieškota jau suteikta pagalba per šešių mėnesių terminą, skaičiuojamą nuo tos pačios dienos.

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

- 18 Po ginčijamo sprendimo priėmimo Regiono taryba panaikino Įstatymo Nr. 44/88 5 straipsnį ir 1997 m. gruodžio 18 d. priėmė jau suteiktos pagalbos atšaukimo dekretus (toliau 1997 m. gruodžio mėnesio dekretai).

Byla C-346/03

- 19 2002 m. sausio 23 d. dokumentu Atzeni ir kt., žemės ūkio įmonių savininkai, kreipėsi į *Tribunale di Cagliari*, siekdami pirmiausia, kad būtų pripažinta, jog 1997 m. gruodžio mėnesio dekretai buvo netaikytini, ir įpareigoti *Regione* jiems išmokėti pagal keturias pagalbos priemones likusias mokėti pagalbos sumas.
- 20 Papildomai Atzeni ir kt. prašė, kad būtų pripažinta, jog *Regione* pažeidė Bendrijos teisės aktus valstybės pagalbos srityje ir įvairius principus, ypač skaidrumo ir gero administravimo. Jie taip pat reikalavo nurodyti *Regione* atlyginti žalą, susidariusią dėl jos veiksmų, pirmiausia dėl to, kad ji neinformavo apie sprendimą pradėti procedūrą, numatytą Sutarties 93 straipsnio 2 dalyje, ir apie ginčijamo sprendimo priėmimą, ir, antra, kad ji informavo Atzeni ir kt. apie 1997 m. gruodžio mėnesio dekretus tik 2001 m. lapkričio 16 dieną.

21 *Tribunale di Cagliari* manydamas, kad Teisingumo Teismas turėtų pateikti savo nuomonę dėl ginčijamo sprendimo, kuriuo remiantis buvo priimti 1997 m. gruodžio mėnesio dekretai, teisėtumo, nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį klausimą:

„(Ar ginčijamas sprendimas yra negaliojantis) atsižvelgiant į šiuos pažeidimus:

- a) Komisijos neturėjimą kompetencijos priimti (ginčijamą) sprendimą pažeidžiant (EB sutarties 38, 40 ir 43 straipsnių (po pakeitimo – EB 32, 34 ir 37 straipsniai), EB sutarties 39, 41, 42 ir 46 (po pakeitimo – EB 33, 35, 36 ir 38 straipsniai) nuostatas;
- b) nuostatų, reglamentuojančių (Sutarties 93 straipsnio 1 dalyje) numatytą procedūrą, pažeidimą;
- c) nuostatų, reglamentuojančių (Sutarties 93 straipsnio 2 ir 3 dalyse) numatytą procedūrą, pažeidimą;
- d) (EB sutarties 190 straipsnio (po pakeitimo – EB 253 straipsnis), 93 straipsnio 3 dalies ir 92 straipsnio 1 dalies) reikalavimo nurodyti sprendimo priėmimo priežastis neįvykdymą;
- e) Tarybos reglamento Nr. 797/85 dėl žemės ūkio struktūrų efektyvumo gerinimo pažeidimą ir klaidingą taikymą;

- f) „pagalbai sunkumus patiriantiems žemės ūkio ūkiams numatytų nurodymų“ ir „Bendrijos gairių dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti“ pažeidimą ir nesilaikymą?“

Byla C-529/03

- 22 2002 m. liepos 31 d. dokumentu M. Scalas ir R. Lilliu, atstovaudami 389 asmenims, kreipėsi į *Tribunale di Cagliari*, siekdami pirmiausia, kad šis pripažintų, jog jie neprivalo grąžinti *Regione* pagal keturias pagalbos priemones suteiktos pagalbos, arba papildomai nurodytų *Regione* atlyginti suinteresuotiems žemdirbiams jų patirtą žalą.
- 23 *Tribunale di Cagliari* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą dėl ginčijamo sprendimo teisėtumo, atsižvelgiant į šešis byloje 346/03 nurodytus ir šio sprendimo 21 punkte pakartotus pažeidimus bei pateikti šiuos tris prejudicinius klausimus:
1. Ar ginčijamas sprendimas pažeidžia teisėtų lūkesčių apsaugos principą atsižvelgiant į laiką, praėjusį tarp šių keturių etapų: 1988 m. Įstatymo Nr. 44/88 paskelbimo, 1994 m. procedūros dėl pažeidimo pradžios, 1997 m. ginčijamo sprendimo priėmimo ir 2001 m. lapkričio mėn. reikalavimo grąžinti suteiktą pagalbą pateikimo žemdirbiams?
 2. Ar ginčijamas sprendimas yra nepakankamai motyvuotas, kiek jame tvirtinama, kad nagrinėjama pagalba „gali iškraipyti konkurenciją ir daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai“, neanalizuojant konkrečios kiekvienos suteiktos

pagalbos formos, ir atsižvelgiant nei į tai, kad Sardinijos ekonominės ir socialinės sąlygos neleidžia vietinei produkcijai realiai ar potencialiai neigiamai paveikti konkurenciją valstybėse narėse, nei į sudėtingą vietos darbo rinkos situaciją, nei nurodant galiausiai rimtą priežastį, neleidžiančią suteikti pagalbą kompensuoti žalai, atsiradusiai dėl gaivalinių nelaimių ar kitų ypatingų įvykių?

3. Ar ginčijamas sprendimas yra nemotyvuotas tiek, kiek suteikta pagalba jame kvalifikuojama kaip „pagalba veikalai“, t. y. trumpo laikotarpio skolų grąžinimui, neatsižvelgiant į tai, kad ši pagalba jau egzistuojančių dėl nuo įmonės nepriklausančių priežasčių, pavyzdžiui, ypatingų klimato sąlygų, nesumokėtų skolų mokėjimą perskirstė į ilgą laikotarpį?

²⁴ 2004 m. gegužės 6 d. Nutartimi bylos C-346/03 ir C-529/03 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimamas sprendimas.

Dėl prašymo atnaujinti žodinę proceso dalį

²⁵ 2005 m. rugsėjo 19 d. laišku Atzeni ir kt. bei Scalas ir Lilliu paprašė Teisingumo Teismo, remiantis Procedūros reglamento 61 straipsniu, atnaujinti žodinę proceso dalį. Savo prašymą jie motyvavo pagrindinės bylos sudėtingumu ir nesutikimu su generalinio advokato išvada.

- 26 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Procedūros reglamento 61 straipsnį Teisingumo Teismas gali savo nuožiūra ar generalinio advokato pasiūlymu arba šalių prašymu priimti nutartį dėl žodinės proceso dalies atnaujinimo, jei jis mano, jog jam nepakanka informacijos ar kad byla turi būti nagrinėjama remiantis argumentu, dėl kurio šalys nekalbėjo (žr. 2002 m. vasario 19 d. Sprendimo *Wouters ir kt.*, C-309/99, Rink. p. I-1577, 42 punktą ir 2004 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Swedish Match*, C-210/03, Rink. p. I-11893, 25 punktą).
- 27 Šioje byloje Atzeni ir kt. bei Scalas ir Lilliu nenurodė jokio motyvo pateisinančio žodinės proceso dalies atnaujinimą, o Teisingumo Teismas, išklauses generalinį advokatą, mano, jog jis turi visą būtiną informaciją, kad atsakytų į pateiktus klausimus. Todėl prašymas atnaujinti žodinę proceso dalį turi būti atmestas.

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

- 28 Klausimais, nurodytais šio sprendimo 21 ir 23 punktuose, *Tribunale di Cagliari* iš esmės klausia Teisingumo Teismo dėl ginčijamo sprendimo galiojimo atsižvelgiant į šiuos dalykus, kurie apima nurodytuosius minėtuose klausimuose:

— ginčijamo sprendimo teisinį pagrindą ir jo įtaką Komisijos kompetencijai jį priimti (C-346/03 a punktas),

- Sutarties 93 straipsnio 1 dalies dėl esamos pagalbos netaikymą (C-346/03 b punktas),

- pernelyg ilgą procedūrą, darančią neigiamą įtaką jos teisėtumui ir pažeidžiančią pagalbos gavėjų teisėtus lūkesčius (C-346/03 c punktas ir C-529/03 pirmasis klausimas),

- nepakankamas motyvavimas ir vertinimo klaidos, susiję su keturių pagalbos priemonių suderinamumu su bendrąja rinka (C-346/03 d, e ir f punktai bei C-529/03 antrasis ir trečiasis klausimai).

29 Be to, *Tribunale di Cagliari* klausia dėl prejudicinių klausimų priimtumo. Atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo bei Scalas ir Lilliu bei Komisijos pastabas šiuo klausimu, šis klausimas nagrinėtinas pirmiausia.

Dėl prejudicinių klausimų priimtumo

30 Kyla klausimas dėl prejudicinių klausimų priimtumo, nes Atzeni ir kt. 2002 m. sausio 25 d. pareiškė ieškinį Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teisme dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo. 2002 m. gegužės 9 d. Nutartimi *Atzeni ir kt. prieš Komisiją* (T-21/02, nepaskelbta Rinkinyje), Pirmosios instancijos teismas atmetė ieškinį kaip nepriimtina dėl jo pareiškimo pavėluotai, nenagrinėdamas antro Komisijos nurodyto nepriimtumo motyvo dėl ieškovo teisės pareikšti ieškinį Pirmosios instancijos teisme neturėjimo. Tačiau jei pastarieji būtų turėję šią teisę, bet

nebūtų paprasčiausiai pareiškę savo ieškinio per tinkamą terminą, šis prašymas Teisingumo Teismui priimti prejudicinį sprendimą dėl ginčijamo sprendimo galiojimo būtų nepriimtinas.

31 Iš tikrųjų reikia priminti, kad teisinio saugumo reikalavimai, o ypač tie, kurie susiję su *res judicata* principu neleidžia pagalbos, dėl kurios Komisija priėmė sprendimą, remdamasi Sutarties 93 straipsniu, gavėjui, kuris galėjo ginčyti šį sprendimą ir kuris praleido privalomą terminą, numatytą EB sutarties 173 straipsnio penktojoje pastraipoje (po pakeitimo – EB 230 straipsnio penktoji pastraipa), ginčyti minėto sprendimo teisėtumo nacionaliniuose teismuose, pareiškiant ieškinį dėl šio sprendimo įgyvendinimo priemonių, kurių ėmėsi nacionalinės valdžios institucijos. Jei tokiomis aplinkybėmis suinteresuotasis asmuo galėtų nacionaliniame teisme sprendimo vykdymo atžvilgiu remtis sprendimo neteisėtumu, tai reikštų, jog jam yra suteikiama galimybė nepaisyti fakto, jog sprendimas, pasibaigus terminui pareikšti ieškinį, jam tapo galutinis (žr. 1994 m. kovo 9 d. Sprendimo *TWD Textilwerke Deggendorf*, C-188/92, Rink. p. I-833 17 ir 18 punktus).

32 Reikia pažymėti, kad byloje, kurioje buvo priimtas minėtas sprendimas *TWD Textilwerke Deggendorf*, Komisijos sprendime, skirtame atitinkamai valstybei narei, buvo aiškiai nurodytas nagrinėtos individualios pagalbos gavėjas, o atitinkama valstybė narė informavo pastarąjį apie tą sprendimą, nurodydama, kad jis gali pareikšti ieškinį Komisijai dėl šio sprendimo panaikinimo.

33 Tačiau pagrindinėse bylose ginčijamas sprendimas, skirtas Italijos Respublikai, priimtas dėl pagalbos schemų, skirtų bendrai apibrėžtomis kategorijoms asmenų, o ne konkrečioms gavėjams. Be to, apie šį sprendimą valstybė narė neinformavo nei Atzeni ir kt. nei jokio kito nagrinėjamos pagalbos gavėjo.

- 34 Be to, kitaip nei minėto sprendimo *TWD Textilwerke Deggendorf* aplinkybėmis, nebuvo akivaizdu, kad asmenų, kurie gavo pagalbą taikant keturias pagalbos priemones, ieškinys dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo būtų buvęs priimtinas. Todėl reikia konstatuoti, kad prašymai priimti prejudicinį sprendimą yra priimtini.

Dėl ginčijamo sprendimo teisinio pagrindo ir jo įtakos Komisijos kompetencijai priimti šį sprendimą

Teisingumo Teismui pateiktos pastabos

- 35 Scalas ir Lilliu tvirtina, kad konkurencijos taisyklės, ypač nustatytos Sutarties 92 ir 93 straipsniuose yra netaikomos žemės ūkio sektoriui. Remdamiesi Sutarties 42 straipsniu, Scalas ir Lilliu tvirtina, kad šios taisyklės yra taikomos tik Europos Sąjungos Tarybos nustatytais atvejais. 1962 m. balandžio 4 d. Tarybos reglamentas Nr. 26 dėl tam tikrų konkurencijos taisyklių taikymo žemės ūkio produktų gamybai ir prekybai jais (OL 30, 1962, p. 993), priimtas remiantis EEB sutarties 42 straipsniu (po pakeitimo – EB 42 straipsnis), numato tik labai ribotą Sutarties nuostatų dėl valstybės pagalbos taikymą žemės ūkio sektoriuje. Todėl Komisija neturėjo kompetencijos pradėti procedūrą, numatytą Sutarties 93 straipsnio 2 dalyje, nei priimti ginčijamą sprendimą dėl suteiktos pagalbos panaikinimo.
- 36 Komisija tvirtina, kad Sutarties taisyklės dėl valstybės pagalbos, įtvirtintos Sutarties 92 ir 93 straipsniuose, taikomos keturioms pagalbos priemonėms:
- pagalbai triušių augintojams šios taisyklės taikomos pagal 1968 m. birželio 28 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 827/68 dėl bendro tam tikrų Sutarties II priede išvardytų produktų rinkos organizavimo (OL L 151, p. 16),

- pagalba miškų ūkio įmonėms tiesiogiai patenka į šių taisyklių taikymo sritį,

- pagalba šiltnamiuose auginamai produkcijai ir pagalba įsiskolinusioms žemės ūkio įmonėms turi laikytis minėtų taisyklių dėl to, kad ši pagalba skirta produktams, kuriuos apima bendras rinkų organizavimas ir turi laikytis tų pačių taisyklių pagal šį organizavimą nustatantį reglamentą arba dėl to, kad ši pagalba patenka į 1985 m. kovo 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 797/85 dėl žemės ūkio struktūrų veiksmingumo didinimo (OL L 93, p. 1) taikymo sritį arba į reglamento, kuris pakeitė šį reglamentą, t. y. 1991 m. liepos 15 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2328/91 (OL L 218, p. 1) taikymo sritį.

Teisingumo Teismo atsakymas

- ³⁷ Iš Sutarties 42 straipsnio nuostatų matyti, kad konkurencijos taisyklės žemės ūkio produktų, kaip juos apibrėžia 38 straipsnis, taikomos gamybai ir prekybai tik Tarybos numatytais atvejais.
- ³⁸ Taryba yra priėmusi įvairius reglamentus.
- ³⁹ Pirmiausia Reglamentas Nr. 26 numato Sutarties nuostatų dėl valstybės pagalbos taikymą žemės ūkio sektoriuje, kuris apsiriboja tik Sutarties 93 straipsnio 1 dalyje ir 3 dalies pirmame sakinyje įtvirtintomis nuostatomis. Iš to matyti, kad šiuo reglamentu apimamų produktų atžvilgiu Komisija neturi kompetencijos pradėti procedūrą, numatytą to paties straipsnio 2 dalyje. Ji gali tik pateikti savo pastabas, tačiau neturi teisės prieštarauti nagrinėjamos pagalbos skyrimui.

- 40 Taip pat, kai buvo priimti reglamentai dėl bendro rinkų organizavimo, kaip kad buvo daugelio žemės ūkio produktų Sutarties 38 straipsnio prasme atveju, šie reglamentai numatė, kad tam tikros Sutarties taisyklės dėl valstybės pagalbos, numatytos EB sutarties 92, 93 ir 94 straipsniuose (dabar – EB 89 straipsnis), yra taikomos su tam tikrais galimais apribojimais. Todėl tik žemės ūkio produktams, kuriems nenustatytas bendras rinkų organizavimas, taikomos Sutarties nuostatos dėl valstybės pagalbos, kurių taikymas yra ribojamas Reglamentu Nr. 26.
- 41 Galiausiai buvo priimti įvairūs kiti reglamentai, būtent Reglamentas Nr. 797/85, kuriame išdėstomos nuostatos dėl valstybės pagalbos suteikimo, iš kurių matyti, kad pagalbos priemonių, kurios nukrypsta nuo tame reglamente įtvirtintų taisyklių, vis dėlto gali būti leista imtis, su sąlyga, kad jų imamasi nepažeidžiant Sutarties 92–94 straipsnių.
- 42 Todėl svarbu nustatyti, ar su keturiomis pagalbos priemonėmis susiję produktai yra žemės ūkio produktai Sutarties 38 straipsnio prasme ir, jei taip, kiek jiems taikomos Sutarties nuostatos dėl valstybės pagalbos.
- 43 Pirmiausia pagalbos priemonė miškų ūkio įmonėms yra susijusi su miškų sektoriumi, kuris nėra nurodytas Sutarties II priede pateiktame žemės ūkio produktų sąrašė, taigi nėra susijęs su žemės ūkio produktais Sutarties 38 straipsnio prasme. Todėl pagalba žemės ūkio įmonėms nėra specialios schemos objektas, ir todėl jai visa apimtimi taikomos Sutarties 92 ir 93 straipsnių nuostatos.
- 44 Antra, pagalba triušių augintojams yra susijusi su žemės ūkio produktu, kuris yra bendro rinkos organizavimo, nustatyto Reglamentu Nr. 827/68, objektu. Šio reglamento 5 straipsnis numato, kad Sutarties 92 ir 93 straipsniai be jokių apribojimų taikomi šio produkto gamybai ir prekybai juo.

- 45 Galiausiai dvi likusios pagalbos priemonės, pirma, produktams auginamiems šiltnamiuose ir, antra, išsiskolinusioms žemės ūkio įmonėms, gali būti susijusios su įvairiais žemės ūkio produktais.
- 46 Niekas netvirtino, kad šios priemonės buvo susijusios su žemės ūkio produktais, nepatenkančiais į bendros rinkos organizavimą, kuriems dėl to taikomos Sutarties nuostatos dėl valstybės pagalbos, kurių taikymas buvo ribojamas Reglamento Nr. 26.
- 47 Kalbant konkrečiai apie pagalbą išsiskolinusioms žemės ūkio įmonėms, ji nėra susijusi su specialiais produktais ir yra daugiau bendra pagalba šioms įmonėms. Todėl jai gali būti taikomas Reglamentas Nr. 797/85, kurio 31 straipsnis bet kuriuo atveju daro nuorodą į Sutarties nuostatas dėl valstybės pagalbos.
- 48 Todėl nagrinėdama keturias pagalbos priemones pagal Sutarties 92 ir 93 straipsnius, Komisija ginčijamą sprendimą pagrindė teisingu teisiniu pagrindu ir turėjo teisę priimti šį sprendimą.

Dėl Sutarties 93 straipsnio 1 dalies dėl esamos valstybės pagalbos netaikymo

Teisingumo Teismui pateiktos pastabos

- 49 Scalas ir Lilliu tvirtina, kad keturios pagalbos priemonės yra pagrįstos ne tik Įstatymu Nr. 44/88, bet ir ankstesniu 1928 m. Įstatymu, kuris nurodytas Įstatyme

I-1944

Nr. 44/88. Todėl Komisija turėjo nagrinėti šias priemones ne remdamasi Sutarties 93 straipsnio 3 dalies nuostatomis dėl naujos pagalbos, o Sutarties 93 straipsnio 1 dalimi, taikoma esamoms pagalbos schemoms. Pagal šias schemas su keturiomis pagrindinėje byloje nagrinėjamosiomis priemonėmis susijusi pagalba galėjo būti teikiama iki Komisijos ginčijamo sprendimo priėmimo ir neturėjo būti grąžinta.

50 Komisija tvirtina, kad šis argumentas yra nepagrįstas.

Teisingumo Teismo atsakymas

51 Priemonės, kuriomis nustatoma ar keičiama pagalba ir kurių buvo imtasi Sutarčiai įsigaliojus, turi būti laikomos nauja pagalba, o pakeitimai gali būti susiję tiek su esama pagalba, tiek su pirminiais projektais, apie kuriuos buvo pranešta Komisijai (žr. šiuo klausimu 1999 m. birželio 17 d. Sprendimo *Piaggio*, C-295/97, Rink. p. I-3735, 48 punktą).

52 Todėl Įstatyme Nr. 44/88 paprasto 1928 m. Įstatymo nurodymo nepakanka norint pripažinti, jog keturios pagalbos priemonės yra pagrįstos šiuo 1928 m. Įstatymu ir jog šios priemonės yra esama pagalba, nes minėtas įstatymas vėliau buvo pakeistas ir papildytas.

53 Iš Teisingumo Teismui pateiktos informacijos matyti, kad keturios pagalbos priemonės yra tiesiogiai pagrįstos Įstatymo Nr. 44/88 5 straipsniu, kuris leidžia suteikti kreditus sumažintomis palūkanomis, skirtus atstatyti žemės ūkio įmonių, kurių padėčiai turėjo įtakos nepalankūs įvykiai, finansines lėšas.

54 Todėl pagrindinėje byloje nagrinėjama pagalba yra nauja, o ne esama, ir Komisija nepadarė klaidos, nesiremdama Sutarties 93 straipsnio 1 dalies nuostatomis.

Dėl pernelyg ilgos procedūros, darančios neigiamą įtaką jos teisėtumui ir pažeidžiančios teisėtų lūkesčių apsaugos principą

Teisingumo Teismui pateiktos pastabos

55 Scalas ir Lilliu tvirtina, kad Komisija pernelyg ilgai atliko tyrimą dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamos pagalbos. Komisija privalėjo nedelsdama pradėti šį tyrimą kai gavo 1992 m. rugsėjo 1 d. laišku pranešimą apie Įstatymą Nr. 44/88. Jie mano, kad Komisija turėjo pateikti savo nuomonę apie keturias pagalbos priemones per du mėnesius nuo minėto laiško gavimo dienos ir nurodyti Italijos Respublikai tuojau pat sustabdyti pagalbos teikimą.

56 Užuoat tą padariusi, Komisija pirmiausia leido praeiti dvejiems metams, kol 1994 m. pradėjo oficialią tyrimo procedūrą, tada leido praeiti trejiems metams, kol 1997 m. priėmė ginčijamą sprendimą. Taip nuo pagalbos schemos nustatymo 1988 m. iki ginčijamo sprendimo priėmimo praėjo daugiau nei devyneri metai ir daugiau nei trylika metų nuo tos schemos nustatymo iki pranešimo 2001 m. lapkričio mėn. apie 1997 m. gruodžio mėnesio dekretus suinteresuotiesiems asmenims. Scalas ir Lilliu tvirtina, kad šie terminai pažeidė teisėtų lūkesčių apsaugos principą.

- 57 Komisija mano, kad jai pateikti kaltinimai dėl vėlavimo yra nepagrįsti, ir tvirtina, kad Italijos Respublika pati yra atsakinga dėl vėlavimų. Pastaroji į Komisijos reikalavimus du kartus atsakė per penkis ir šešis mėnesius.

Teisingumo Teismo atsakymas

- 58 Dėl tariamo procedūros neteisėtumo dėl pernelyg ilgo keturių pagalbos priemonių Komisijos tyrimo pirmiausia reikia konstatuoti, kad tam tikri vėlavimai priskirtini Italijos vyriausybei.
- 59 Be to, pati Italijos vyriausybė nepranešė Komisijai apie Įstatymą Nr. 44/88 prieš jį priimant, o informavo Komisiją tik praėjus ketveriems metams po šio įstatymo priėmimo.
- 60 Taip pat iš Teisingumo Teismui pateiktos medžiagos matyti, kad Komisija negalėjo priimti sprendimo dėl šiuo įstatymu numatytos pagalbos schemos galiojimo vien tik nagrinėdama minėto įstatymo tekstą. Komisijai reikėjo kitos informacijos, kurią ji prašė pateikti Italijos vyriausybės. Tačiau ši daugeliu atvejų kartais net po kelis mėnesius vėluodavo atsakyti į Komisijos prašymus.
- 61 Antra, net jei Komisijos atlikta Įstatymo Nr. 44/88 ir keturių pagalbos priemonių tyrimo procedūra buvo santykinai ilga, primintina, kad iki 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento Nr. 659/1999, nustatančio išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, p. 1), priėmimo Komisijai nebuvo nustatyti jokie

specialūs terminai. Vis dėlto nesant jokio teksto šiuo klausimu esminis teisinio saugumo reikalavimas neleidžia Komisijai be galo atidėlioti savo įgaliojimų įgyvendinimą (žr. 2002 m. Sprendimo *Falck ir Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją*, C-74/00 P ir C-75/00 P, Rink. p. I-7869, 140 punktą).

62 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 160–167 punktuose pateikdamas terminų tyrimą, procedūros eigos nagrinėjimas neatskleidė vėlavimo, pažeidžiančio esminį teisinio saugumo reikalavimą. Ypač pirmas dvejų metų etapas nuo 1992 m. iki 1994 m. buvo būtinas faktinių aplinkybių nustatymui, nes Italijos vyriausybė pati nepranešė apie Įstatymą Nr. 44/88 ir keturias pagalbos priemones. Antras etapas, kuris prasidėjo 1994 m. tęsėsi iki ginčijamo sprendimo priėmimo 1997 metais. Per šį antrą etapą Komisija manė esant naudinga daugeliu atvejų prašyti šios vyriausybės tam tikrų paaiškinimų, ypač dėl per 1995 m. paskutinį ketvirtį įvykusių Italijos teisės aktų pasikeitimų.

63 Dėl tariamo teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimo reikia priminti nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką valstybės pagalbos srityje.

64 Atsižvelgiant į Komisijos pagal Sutarties 93 straipsnį vykdomos valstybės pagalbos kontrolės privalomąjį pobūdį, įmonės pagalbos gavėjos iš esmės turi teisėtų lūkesčių pagalbos teisėtumo atžvilgiu tik tuo atveju, jeigu ši buvo suteikta laikantis šiame straipsnyje numatytos procedūros. Rūpestingas ūkio subjektas paprastai turi įsitikinti, kad šios procedūros buvo laikomasi (žr. 1997 m. kovo 20 d. Sprendimo *Alcan Deutschland*, C-24/95, Rink. p. I-1591, 25 punktą).

- 65 Pagalbos gavėjas negali turėti teisėtų lūkesčių dėl šios pagalbos suteikimo teisėtumo tuo atveju, kai pagalba buvo suteikta apie ją iš anksto nepranešus Komisijai, pažeidžiant Sutarties 93 straipsnio 3 dalį (žr. minėto sprendimo *Alcan Deutschland* 30 ir 31 punktus bei 2004 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Demesa ir Territorio Histórico de Álava prieš Komisiją*, C-183/02 P ir C-187/02 P, Rink. p. I-10609, 45 punktą).
- 66 Todėl tinkamai nepranešus Komisijai apie Įstatymą Nr. 44/88, suinteresuoti Sardinijos žemdirbiai negalėjo remtis teisėtais lūkesčiais dėl jiems suteiktos pagalbos teisėtumo, o nurodytas procedūros lėtumas negalėjo sukelti tokių lūkesčių.
- 67 Iš to reikia daryti išvadą, kad nebuvo įrodyta, jog pernelyg ilga procedūra padaro ją neteisėtą arba pažeidžia teisėtų lūkesčių apsaugos principą.

Dėl tariamo nepakankamo motyvavimo ir nurodytos vertinimo klaidos, susijusios su pagalbos suderinamumu su bendrąja rinka

Pirminės pastabos

- 68 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo patikrinti ginčijamo sprendimo galiojimą pirmiausia atsižvelgiant į pareigą motyvuoti ir, antra, atsižvelgiant į pagrindinėje byloje nagrinėjamos pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka. Dėl antrojo klausimo minėtas teismas nori išsiaiškinti, ar Komisija atliko šį vertinimą laikydamosi ypač Sutarties 92 straipsnio 2 dalies b punkto ir 3 dalies a punkto nuostatų, atsižvelgiant, pirma, į Komisijos praktiką šioje srityje tuo metu, kai buvo pradėta procedūra (toliau – atsižvelgiant į

formuluotę, vartojamą ginčijamame sprendime – speciali Komisijos praktika pagalbos sunkumus patiriančioms žemės ūkio įmonėms srityje), ir, antra, į Bendrijos gaires dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (OL C 368, 1994, p. 12, toliau – gairės). Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat klausia dėl neatsižvelgimo į Reglamentą Nr. 797/85 ginčijamame sprendime.

Teisingumo Teismui pateiktos šalių pastabos

- 69 Scalas ir Lilliu tvirtina, kad ginčijamas sprendimas yra nepakankamai motyvuotas, nes jame nenurodoma, kaip pagrindinėje byloje nagrinėjama pagalba iškraipo ar gali iškraipyti konkurenciją. Ypač minėto sprendimo poveikio konkurencijai tyrimas yra neišsamus, nes jame nepateikiamas rinkos aprašymas.
- 70 Ginčijamas sprendimas taip pat yra nepakankamai motyvuotas dėl pagalbos poveikio prekybai. Scalas ir Lilliu šiuo klausimu pabrėžia, kad, atsižvelgiant į Sardinijos ekonominę ir socialinę situaciją, neįmanoma, kad minėta pagalba galėtų daryti poveikį prekybai.
- 71 Scalas ir Lilliu tvirtina, kad bet kuriuo atveju pagalba nepažeidė Sutarties 92 straipsnio 2 dalies b punkto ir 3 dalies a ir c punktų. Komisija taip pat neteisingai taikė specialioje Komisijos praktikoje pagalbos sunkumus patiriančioms žemės ūkio įmonėms srityje ir gairėse nustatytus kriterijus, kurie bet kuriuo atveju nebuvo privalomi. Be to, Komisija klaidingai taikė 1972 m. balandžio 17 d. Tarybos direktyvą 72/159/EEB dėl ūkių modernizavimo (OL L 96, p. 1) ir 1975 m. balandžio 28 d. Tarybos direktyvą 75/628/EEB dėl ūkininkavimo kalnuotose, kalvotose ir tam tikrose mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse (OL L 128, p. 1) bei Reglamentą Nr. 797/85.

72 Komisija tvirtina, kad ginčijamas sprendimas visiškai atitinka motyvavimo reikalavimus. Dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamos pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka ji nurodo, kad šiuo atveju nebuvo tenkinami kriterijai, kurie leistų ginčijamai pagalbai taikyti Sutarties 92 straipsnio 2 dalies b punkto nuostatas.

Teisingumo Teismo atsakymas

73 Dėl pareigos motyvuoti, numatytos Sutarties 190 straipsnyje reikia konstatuoti, kad ji privalo būti pritaikyta nagrinėjamo akto pobūdžiui bei aiškiai ir nedviprasmiškai turi atskleisti aktą priėmusios institucijos motyvus, kad suinteresuotieji asmenys žinotų tokio sprendimo priėmimo priežastis, o kompetentingi teismai galėtų vykdyti teisminę kontrolę. Atsižvelgiant į konkrečios bylos aplinkybes, nereikalaujama, kad motyvuojant būtų nurodomos visos svarbios teisinės ir faktinės aplinkybės, nes vertinant, ar motyvacija atitinka Sutarties 190 straipsnio reikalavimus, reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą, taip pat ir į visas šį klausimą reglamentuojančias teisės normas (žr. 2002 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-113/00, Rink. p. I-7601, 47 ir 48 punktus).

74 Be to, pagalbos, apie kurios projektą nebuvo pranešta Komisijai, atveju, ši savo sprendimo motyvuose turi bent jau išdėstyti pagalbos suteikimo aplinkybes, jei jos leidžia įrodyti, kad pagalba daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, tačiau ji neprivalo įrodinėti realių jau suteiktos pagalbos padarinių. Priešingu atveju šis reikalavimas būtų naudingas valstybėms narėms, kurios pagalbą teikia pažeisdamos pareigą apie ją pranešti, numatytą Sutarties 93 straipsnio 3 dalyje, kitų valstybių narių, pranešančių apie planuojamą suteikti pagalbą, nenaudai (minėto sprendimo *Ispanija prieš Komisiją* 54 punktą).

- 75 Šiuo atveju iš ginčijamo sprendimo matyti, kad Komisija nurodė, kaip suteikta pagalba pagerino jos gavėjų padėtį. Komisija taip pat primena, kad žemės ūkio produktų srityje bet kokia pagalba nacionalinei produkcijai gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą. Todėl ji nurodė ir motyvus, kuriais remdamasi manė, kad suteikta pagalba iškraipo konkurenciją arba gali daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai. Kadangi apie Įstatymą Nr. 44/88 ir keturias pagalbos priemones nebuvo pranešta, Komisija neprivalėjo pateikti rinkos aprašymo, nei išsamiai paaiškinti prekybos nagrinėjamais produktais tarp valstybių narių srautus.
- 76 Be to, Komisija ginčijamo sprendimo IV ir V skirsniuose detalai paaiškino, kodėl, atsižvelgiant į Italijos valdžios institucijų pateiktą informaciją, buvo netenkinamos išimčių, numatytų Sutarties 92 straipsnio 2 ir 3 dalyse, taikymo sąlygos.
- 77 Todėl kaltinimas dėl nepakankamo motyvavimo yra atmestinas.
- 78 Nagrinėjant pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka, reikia patikrinti šį suderinamumą Sutarties 92 straipsnio 2 dalies b punkto ir 3 dalies a ir c punktų atžvilgiu.
- 79 Sutarties 92 straipsnio 2 dalies b punktas numato, kad bendrajai rinkai neprieštarauja pagalba gaivalinių nelaimių ar kitų ypatingų įvykių padarytai žalai atitaisyti. Dėl nukrypimo nuo bendro valstybės pagalbos nesuderinamumo su bendrąja rinka principo ši nuostata turi būti aiškinama siaurai. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad pagal šią nuostatą gali būti atitaisyta tik gaivalinių nelaimių ar kitų ypatingų įvykių padaryta žala. Todėl turi būti tiesioginis ryšys tarp ypatingų

įvykių padarytos žalos ir valstybės pagalbos ir yra būtina kuo tiksliau įvertinti atitinkamų gamintojų patirtą žalą (2004 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-73/03, nepaskelbta Rinkinyje, 37 punktas).

- 80 Šioje byloje nebuvo įrodytas joks ryšys tarp keturių pagalbos priemonių ir gaivalinės nelaimės ar kito ypatingo įvykio. Italijos Respublika nurodė, kad tam tikra pagalba buvo skirta įveikti sunkumams, susijusiems su atitinkamos rinkos krize ir su išaugusia palūkanų norma, tačiau tai, kaip Komisija nurodė ginčijamame sprendime, yra rinkos jėgų, su kuriomis susiduria kiekviena įmonė, pasireiškimas.
- 81 Kalbant apie Italijos Respublikos nurodytas klimato problemas, pavyzdžiui, sausrą, reikia pažymėti, kad jos nurodytos tik bendrai. Nebuvo nei įrodyta jokia ypatinga situacija, palyginus su įprastinėmis klimato sąlygomis, nei buvo pateiktas tariamai žemdirbių patirtos žalos dėl tokių įvykių vertinimas.
- 82 Dėl triušių augintojams suteiktos pagalbos, iš pačios pagalbos požymių matyti, kad ji buvo skirta ne augintojams, kurie prarado visus savo žvėrelius, tačiau buvo suteikta praradus mažiausiai 20% žvėrelių. Be to, Italijos Respublika visiškai neįrodė, jog suteikta pagalba atitinka patirtą žalą.
- 83 Todėl nebuvo įrodyta jokia Komisijos vertinimo klaida taikant Sutarties 92 straipsnio 2 dalies b punktą.

- 84 Dėl pagalbos galiojimo vertinimo atsižvelgiant į Sutarties 92 straipsnio 3 dalies a ir c punktus, numatančius pagalbą regionų ar veiklos rūšių ekonominei plėtrai skatinti, reikia priminti, kad Komisija, taikydama šias nuostatas, turi didelę diskreciją, kurios įgyvendinimas apima ekonominį ir socialinį vertinimą, privalomą atlikti Bendrijos kontekste, o tikrindamas tokios laisvės įgyvendinimo teisėtumą Teisingumo Teismas negali savo vertinimu pakeisti kompetentingos valdžios institucijos vertinimo, bet turi apsiriboti tyrimu, ar tame vertinime nėra akivaizdžios klaidos ar nepiktnaudžiavimo įgaliojimais (žr. 2002 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, C-456/00, Rink. p. I-11949, 41 punktą).
- 85 Šiuo klausimu reikia pastebėti, kad, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo, keturios pagalbos priemonės buvo vertinamos atsižvelgiant į specialioje Komisijos praktikoje pagalbos sunkumus patiriančioms žemės ūkio įmonėms srityje nustatytus kriterijus. Komisija šiame sprendime taip pat pažymėjo, kad gairės dar nebuvo įsigaliojusios ir yra netaikytinos. Komisija šiame sprendime taip pat nurodė, kad bet kuriuo atveju nebuvo tenkinamos gairėse numatytos sąlygos.
- 86 Remdamasi specialioje Komisijos praktikoje pagalbos sunkumus patiriančioms žemės ūkio įmonėms srityje nustatytais kriterijais, kurių neginčijo Italijos Respublika, Komisija nepadarė teisės klaidos. Šie kriterijai tuo metu, kai buvo pradėta procedūra pagal Sutarties 92 straipsnio 2 dalį, Komisijos buvo bendrai taikomi visiems.
- 87 Pagal šiuos kriterijus pagrindinėje byloje nagrinėjama pagalba turėjo atitikti tris sąlygas: prisidėti prie jau atliktų investicijų finansavimo, neviršyti Komisijos įprastai leidžiamos normos ir arba atsižvelgti į normos korekcijas, kad būtų galima kompensuoti pinigų vertės svyravimus, arba būti susijusi su ūkiais, kurie teikia pakankamas jų ekonominio atsigavimo garantijas.

- 88 Kaip matyti iš ginčijamo sprendimo ir Teisingumo Teismui pateiktų pastabų, keturios pagalbos priemonės neatitinka šių sąlygų. Pirmą, investicijų atlikimas nebuvo pagalbos suteikimo sąlyga. Antra, net jei tam tikrais ypatingais atvejais žemdirbiai pagalbos gavėjai atliko investicijas, nebuvo įrodyta, kad kitos dvi sąlygos buvo patenkintos. Todėl negalima daryti išvados, kad Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą ar piktnaudžiavo įgaliojimais savo vertinime nurodydama, kad keturios pagalbos priemonės buvo pagalba veiklai, negalinti ilgam laikui pagerinti atitinkamo sektoriaus ir regiono sąlygų.
- 89 Dėl gairių Scalas ir Lilliu tvirtina, kad, vertinant pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka, remiamų regionų atveju, pavyzdžiui, Sardinijos, jos reikalauja lankstumo ir kad Komisija turėjo keturias pagalbos priemones pripažinti suderinamomis su bendrąja rinka.
- 90 Vis dėlto iš Teisingumo Teismui pateiktos medžiagos matyti, kad net manant, jog šios gairės galėjo būti taikomos, Scalas ir Lilliu savo bendromis pastabomis neįrodo, kad gairėse nustatytos sąlygos buvo tenkinamos.
- 91 Galiausiai dėl tariamai klaidingo Reglamento Nr. 797/85 ir Direktyvos 72/159 bei Direktyvos 75/268 taikymo reikia konstatuoti, kad vertinat keturių pagalbos priemonių suderinamumą su bendrąja rinka visiškai nesiremiam šiais tekstais. Ginčijamame sprendime nuoroda į Direktyvą 75/268 ir Reglamentą Nr. 797/85 daroma tik siekiant išaiškinti mažiau ūkininkauti palankios vietovės sąvoką. Direktyva 72/159 visai nėra minima tame sprendime.

- 92 Todėl reikia daryti išvadą, kad nebuvo įrodyta jokia vertinimo klaida taikant Sutarties 92 straipsnio 3 dalies a ir c punktus.
- 93 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip, kad išnagrinėjus ginčijamą sprendimą nerasta jokie pagrindai, galinčio turėti poveikį to sprendimo galiojimui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 94 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

Išnagrinėjus 1997 m. balandžio 16 d. Komisijos sprendimą 97/612/EB dėl Sardinijos regiono (Italija) suteiktos pagalbos žemės ūkio sektoriuje nerasta jokie pagrindai, galinčio turėti poveikį šio sprendimo galiojimui.

Parašai.